НАРОДНІ КАЗКИ

Часть друга.

Трете видане.

Накладом Руської Книгарні 848-850 Мейн Ст.,
Вінніпеґ, Ман.

КНИЖКИ ПРО ТЕПЕРІШНУ ВЕЛИКУ СЬВІТОВУ ВІЙНУ

і книжки про війни з часів давнїйших

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА.— Г. Ф. СЕМЕШКО. »В ЧАСИ ВІЙНИ«

(Хроніка з житя засланців на Сибірі в часі сеї страшної війни). Книжка видана накладом Української Федерації Соціялїстичної Партії в Америці, містить 96 сторін друку, ілюстрована много малюпками. — Ціна..... **40ц**

Велика Революція на Острові Питкейрн. — Ціна..... **10ц**

Як Болгари здобули собі свободу. — Ціна..... **15ц**

Провидінє Боже все Чуває. — Інтересне оповіданє з часів Наполеонської війни сто лїт тому назад. — Ціна..... **25ц**

НОВІ КНИЖКИ.

З ТЕРЕНІВ ВЕЛИКИХ ВОЄН

— І —

РОСИЙСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

Збірка начерків із житя теперішного війська і житя козаків; кровавих боїв нинїшних днїв і днїв минувшини.

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ

Причини і початки революції в Росії; арештованя міністрів; як бувший цар Николай Романов зрезигнував і як випускали людий з вязниць. — Не пожалуйте 50 ц., а ми вишлемо вам сю величезну книжку на 160 сторін з много образками.

З РОКІВ ВІЙНИ.

Сатиричні Ілюстрациї з Европейської Війни. — Оповіданя, Відомости і Інформациї про Український Нарід, про старпй край і Америку. — 150 образків. — Ціна..... **30ц**

АТЛЯСИ І МАПИ В АНҐЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

Воєнні мапи Европи з королями і з статистикою війська.. **25ц**

Найновійший Атляс, обнимає мапи цілого сьвіта. гарно оправлений. — Ціна..... **$1.50**

Великий Ілюстрований Атляс, кождому потрібний під нинїшну пору. — Ціна..... **$3.00**

Кишенковий Атляс Цїлого Світа. — Ціна..... **30ц**

Кишенкові мапи всїх стейтів і територій Злучених Держав. — Кождий стейт на окремій картцї. При замовленю треба подати якого стейту мапу вам вислати. — Ціна одної мапи..... **25ц**

НОВІ КНИЖКИ

Як Чоловік Зійшов на Пана. — Інтересне оповіданє В. Будзиновського. — Ціна..... **50ц**

Перли Шумки та Вигадки. — Зложив Л. Лопатинський... **$1.00**

Оповіданя. — О. Стороженко..... **15ц**

Оповіданя. — П. Кулїш..... **15ц**

НАРОДНІ КАЗКИ

ЧАСТЬ ДРУГА

— Трете виданє. —

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ
850 Main Street, Winnipeg, Man.

Батько і три сини.

—««о»»—

Жив собі чоловік, а в него було три сини: найменчий був дурний. От, як умирав батько та й сказав своїм синам, щоб вони кожні різдвяні сьвятки носили єму вечеру. Прийшла черга старшому братови нести вечеру; він взяв цеглину, води тай пішов. Приходить на могилу та й каже.

— Тату, вставай, їж вечеру!

Батько встав погриз цегли, напивсь води, спитав, від котрого сина вечера та й поліз в могилу. Прийшла черга середущому нести; він боїть ся та й став просити найменчого брата, щоб той за него поніс вечеру. Середущий брат дав найменчому цеглину й води, той і поніс. Прийшов на могилу та й каже:

— Ставай, тату, вечеряти!

Батько встав, погриз цеглину, напив ся води, спитав від котрого сина вечера та й поліз в могилу. Надійшли треті різдвяні сьвятки; найменчий брат взяв борщу, хліба, горілки та й поніс вечеряти батькови. Прийшов на могилу, покликав батька. Батько наїв ся та й спитав:

— Від котрого сина вечера?

— Від найменчого.

Батько тоді як свиснув! Коли се прибігає до него три коні, — такі гарні! — Батько вирвав із них по волосинці, дав синови та й каже:

— Як коли тобі треба буде якого коня, то ти запали з него волосину, він так і буде.

Син взяв волосинки, поклонив ся та й пішов до дому.

Коли се пішла чутка по всьому царству: хто доскочить конем до царівни (а царівна сидїла на високім теремі), зниме з неї перстень, то той візьме її для себе. Брати повибирали собі коний та й збирають ся в дорогу. Найменчий син попросив і собі кобилу.

— Та куди тобі! — казали брати, а проте дали поганеньку кобилу. Він виїхав з села, взяв ту кобилу убив, обідрав шкуру та й кричить:

— Сороки, ворони, сьвіже мясо.

Тодї сам вийшов в поле, запалив волосинку, коли прибіг до него сивий кінь. Він і каже єму:

— Неси мене до царя!

— Пане мій милий, пане мій любий! лїзь в ве вухо, а в праве вилїзь та бери менї гарне убрароше, а собі ще й лучше.

Найменчий брат поліз в лїве вухо, а в праве вилїз та зробив ся таким козаком, що й не придумати! Кінь і питає ся єго:

— Як-же тебе, пане, нести: чи поверх дерев, чи до половини дерев?

— Неси до половини дерев.

Кінь як поніс єго! Ото нагнали вони братів; найменчий брат і кричить:

— Гей ви, мужики; простелюйте сїраки, щоб кінь конит не помазав.

Брати єму й післали сїраки. От розігнав ся кінь як стрибнув, на — сяжень до царівни не та й назад. Люди аж роти пороззявляли.

А брат найменчий приїхав до дому, поліз коневи в праве вухо, а в лїве вилїз таким дурнем, як і був, прийшов до дому та й сидить в грубі. Приїхали й брати та й хвалять ся: „от таки лигнув, — до половини терема!" Дурень виткнув голову з труби та й каже:

— Може то я?

Брати аж за животи беруть ся та сьміють ся. Дурень і поліз упять в грубу.

Стали збирати ся брати в друге.

— Дайте й менї кобилу, і я поїду! — просить дурень.

— А та-ж де? — спитали брати.

— Здохла!

Брати засьміялись та й дали єму другу кобилу. Дурень убив і ту, обідрав шкуру та й кричить:

— Сороки, ворони, сьвіже мясо!

А сам вийшов в поле, запалив волосину, — до него й прибіг кінь гнїдий. Дурень і сказав йому.

— Неси мене до царя!

— Пане мій милий, пане мій любий! лїзь в лїве вухо, а в прове вилїзь та бери менї гарне убранє, а собі ще й лучше!

Дурень поліз в лїве вухо а в праве вилїз таким козаком! Кінь і питає єго:

— Як тебе, пане, нести: чи поверх дерев чи до половини дерев?

— Неси поверх дерев!

Кінь і поніс єго поверх дерев. Нагнали вони братів, дурень і кричить:

— Гей ви, мужики! простелюйте сїраки, щоб кінь копит не помазав.

Брати і прослали сїраки. От розігнав ся кінькінь як стрибнув, на — сяжень до царівни не доплигнув, тодї назад і вернувсь.

Як приїхав найменчий брат до дому, влїз коневи в праве вухо а в лїве вилїз таким дурнем, як був і перше; прийшов до дому, залїз в грубу та й сидить. Прийшли брати та й хвалять ся тим, що бачили.

— Може то я? — сказав дурень в грубі. Брати тільки засьміялись.

От збирались брати і в трете. Дурень і собі попросив о кобилу.

— А та-ж де? — спитали брати.

— Здохла!

Вони дали й третю кобилу. Дурень обідрав з неї шкуру й кричить:

— Сороки, вороні, сьвіже мясо! — та й кинув. А сам вийшов в поле та й запалив волосинку, — до него прибіг вороний кінь. Дурень і сказав єму:

— Неси мене до царя!

Кінь каже:

— Пане мій милий, пане мій любий! лїзь в лїве вухо, а в праве вилїзь; та бери менї убранє хороше, а собі ще й лучше!

Дурень поліз в лїве вухо, а в праве вилїз таким козаком, що й Господи ! Кінь і каже єму:

— Як-же тебе, пане, нести, чи поверх дерев, чи до половини дерев?

— Неси поверх дерев!

Кінь як поніс єго висше лїса, низше хмари. От догнали вони братів; дурень і кричить:

—Гей ви, мужики! простелюйте сїраки, щоб кінь копит не помазав!

Брати й попростелювали сїраки. От кінь розігнав ся, як стрибонув, — доскочив до царівни. Най менчий брат взяв у неї єї перстень, поцїлував її та й поїхав назад. Як приїхав до дому, поліз коневи в праве вухо, а в лїве вилїз таким дурнем, як був перше, прийшов до дому та й залїз в грубу. Приїхали й брати та й балакають:

— От так илига! Він хороший та й кінь у него!...

Дурень виткнув голову з груби та й каже:

— Може то я?

— Чи не згубив ти останного розуму? — зазасьміялись брати. Дурень і поліз назад в грубу.

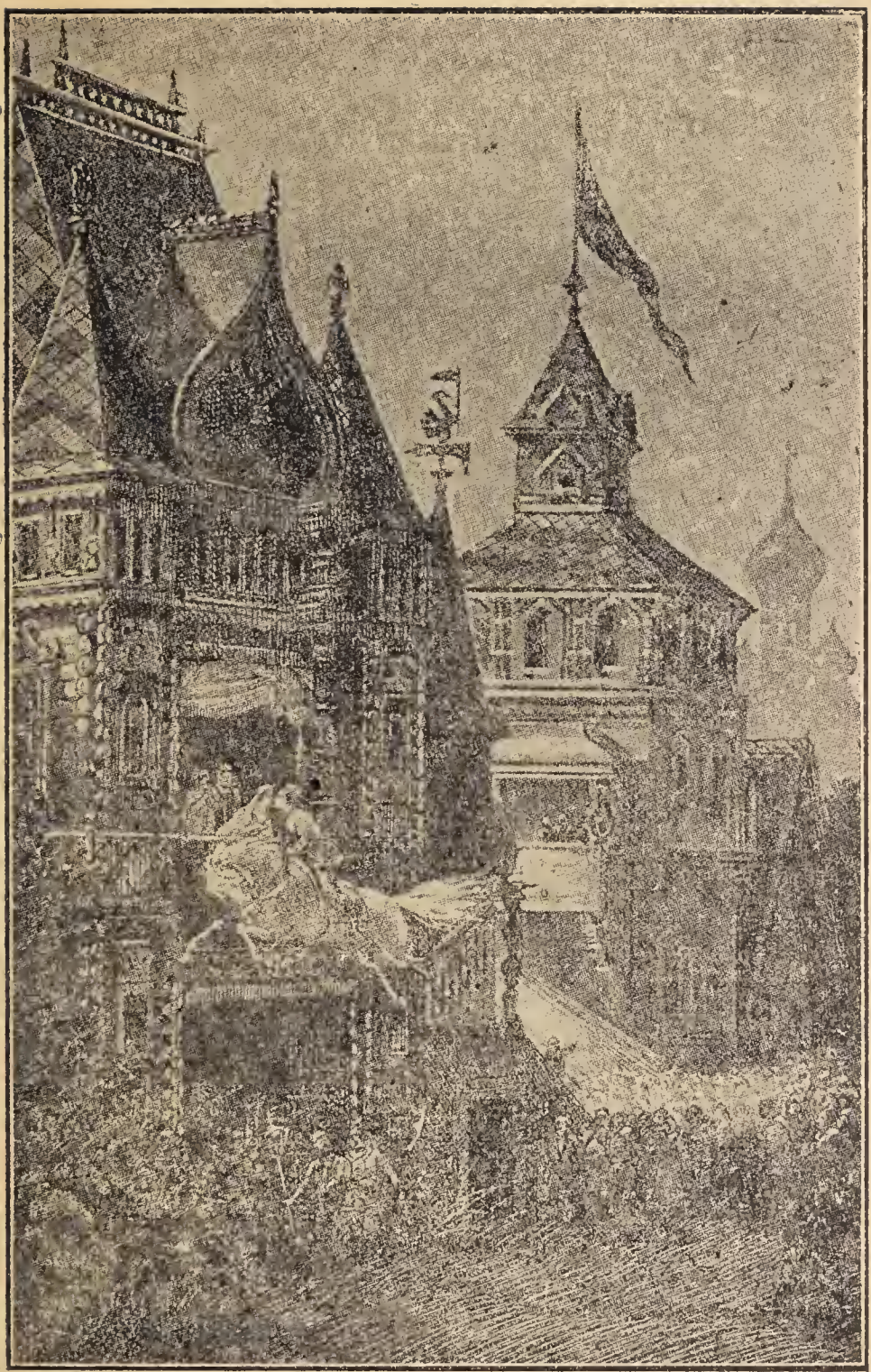

Тимчасом цар опять послав сказати, щоб збирались до него в дворець всї: й старе, й мале.

Брати й балакають між собою:

—Як нам вести дурня — сором; та треба вести — такий приказ.

От як зібрались всї в дворець, цар став їх гостити і медом і вином, — усього такого богато! На останцї стала частувати всїх царівна. Частувала вона, частувала; коли прийшла й до дурня; дурень і бере чарку лївою рукою. Вона спитала:

— А правою чого-ж ти не береш?

— Та збив палець.

— Ану покажи чи здорово?

Дурень розвязав палець, а перстїнь так і осїяв хату. Царські слуги взяли тодї та того дурня умили, вимили з голови пошіл, причесали: він і оженив ся з царівною та й живуть собі.

ЧОЛОВІК БОЛТАНСКИЙ, БОГАТИР БУСУРМАНСКИЙ.

—«о»—

Жив, був собі мужичок убогий, найняв він собі, значить ся, виорати чвертку на пар. От прийшлось єму жито сіяти, а наймити й кажуть: той — дай пять карбованців, а другий — четвертину горілки купи. Мужичок подумав собі, подумав: „що-ж, каже, я карбованців дам, або четвертину куплю.... ні, дорого буде," — та й пішов собі на ярмарок і купив коня, дав за него три золоті і десять шагів. От він тепер купив собі коняку, зробив рало й пішов ралити сам, — а чвертка єго під лїсом була. Ну, от він тепер став ралити, а на коня насїдало комарів і овадів, за боки єго ті овади і комарі кусають і ралити не дають; от мужичок вкрив коня ряднинною, а вітер схопив ся і ряднину скинув. Мужичок ухопив ту ряднину, махнув по коню і убив 30 овадів, а комарів і рахунку нема. Став він тодї, дивить ся та й думає: „чого я буду поневірятись? я тепер такий богатир, що за одним махом 30 богатирів побиваю, а дрібної сили й рахунку не ма." От він собі і надумав ся: „поїду я по сьвітах, бо дома в запічку сидїти та цьвіркунів слухати надокучило." Заклав він сокиру за пояс, накинув на свою коняку ряднину, сїв і поїхав.

От він і їде собі, та й їде і приїздить на перехресну дорогу, а там стовп стоїть. Мужичок подумав, подумав, а далї злїз з коня, підійшов до стовпа і написав табличку, (а він був чоловік грамотний), написав, „що приїздив чоловік болтанский,

богатир бусурманский, що за одним махом 30 богатирів побиває, а дрібної сили і щоту нема," та і поїхав далі.

От біжить Бова-Королевич, — наскочив на той стовп, дивить ся та й думає: „Що се таке, — проїзрив чоловік болтанский, богатир бусурманский, що за одним махом 30 богатирів побиває а дрібної сили і щоту нема. Проти нас трох нема в сьвітї дужчого, а ще дужчий найшов ся." Ну й давай він по тій дорозї гнатись. Гнав ся він, гнав ся, дивить ся: їде якийсь мужичок на такій коняцї, що тілько шкіра телїпаєть ся та костя гнеть ся. Бова-Королевич і каже „здоров був мужичок!" А той каже: „здоров!" — „Чи не ти, — питає, — чоловік болтанский, богатир бусурманский, що за одним махом 30 богатирів побиває, а дрібної сили і щоту нема?" А мужичок каже: „я." — „Ну, вибачай, що мужичком назвав. — „А ти хто?" питає мужичок. — „Бова-Королевич." — „Ну, ставай, рядом поїдемо."

От тепер біжить Яруслан Лазорович; подивив ся на той стовп та й каже: „що се таке: проти нас двох нема дужчого, а сей дужчий виходить, бо він за одним махом 30 богатирів побиває, а дрібної сили і щоту нема?" От він прочитав ту табличку та й давай гнатись; потім доганяє: „здоров був, — каже, — Бова-Королевич! Чого ти з мужичком їдеш?" А той каже: „мовчи!" Ну він догадав ся та і питає мужичка: „чи не ви, — каже, — чоловік болтанский, богатир бусурманский, що за одним махом 30 богатирів побиває, а дрібної сили і щоту нема?" А той каже: „я." — „Ну вибачайте, що мужичком назвав." — „А ти хто?" питає мужичок. — „Я Яруслан Лазорович." — „Ну ставай упоруч — поїдемо!" Та й поїхали.

Тепер біжить Ілия Муромець та і читає на стовпі: „Господи, каже, — проти мене нема дужчого,

а сей дужчий буде, бо за одним махом 30 богатирів побиває, а дрібної сили і щоту нема!" Ну і давай гнати ся та й доганяє богатирів. „Чого ви, — питає, — з мужичком їдете!" А ті кажуть: „цить, мовчи!" От він і догадав ся й питає мужичка: „чи не ви чоловік болтанский, богатир бусурманский, що за одним махом 30 богатирів побиває, а дрібної сили і щоту нема?"

А той каже: „я". — „Ну, вибачайте, що мужичком назвав." „А ти хто?" питає мужичок. „Я Ілия Муромець, дужчий від усіх богатирів на сьвіті." — „Ну, ставай в середину!" — І поїхали.

Тепер три богатирі радять ся, щоб їхати в дикі степи, там царівна така є, що хто до неї доїде, за того вона і заміж пійде. От вони їхали та й їхали і приїздять у ті дикі степи, роблять три курені і викидають три фани. Мужичок з коня ряденце зняв, коня в степ вигнав на пашу, а сам ряденцем окрив ся та і ляг собі, спить.

От царівна глянула в підзорну трубу, дивить ся та й каже до своїх князів: „на моїм степі вїхали три богатирі, викинули три фани; вирядіть, — каже, мої любі князї 6 богатирів, 6 зьвірів, а дрібної сили, щоб і щоту не було, та нехай вони побють сих богатирів і менї голови їх на показ привезуть." Князї зараз війско у степ післали.

От Бова-Королевич глянув у підзорну трубу та і каже до свого товариства: „що будемо робити, виходить проти нас 6 богатирів, 6 зьвірів, а дрібної сили і щоту нема?" Товариші й кажуть: „спитайте мужичка." Приходить Бова-Королевич до мужичка і каже: „чоловік болтанский, богатир бусурманский, давайте нам раду: іде на нас 6 богатирів, 6 зьвірів, а дрібної сили і щоти нема, — що тепер нам робити?" А мужичок і каже: „ти, — каже, — славний богатир Бова-Королевич, сядь на свого коня, та і поїдь на зустріч; ти 6 багатирів, як

шість овадів побєш, а дрібну силу твій кінь витопче." Бова-Королевич сїв на свого коня, поїхав і давай бити ся, 6 богатирів і 6 зьвірів порубав, а дрібну силу конем видоптав, одного тілько зіставив, записку написав і царівнї звістку подав. От тодї царівна випускає на них 9 богатирів, 9 зьвірів, а дрібної сили і щоту нема.

Яруслан Лазоровпч глянув у підзорну трубу та і каже до товариства: „а що будемо робити, виступає против нас 9 богатирів, 9 зьвірів, дрібної сили — щоту нема?" Товариші і кажуть: „іди спитай мужичка!" Прийшов Яруслан Лазарович до мужичка та і каже: „чоловік болтанский, богатир бусурманский, адвайте нам раду: виступає против нас 9 богатирів, 9 зьвірів, дрібної сили щоту нема, що нам робити?" А мужичок і каже: „ти славний богатир Яруслан Лазоровіч 9 богатирів, як 9 овадів, побєш, а дрібну силу твій кінь видопче: виходь їм на зустріч." Яруслан Лазорович коня осїдлав, сїв та й поїхав. Ну, от давай він з тими богатирями бити ся: 9 богатирів і 9 зьвірів побив, а дрібну силу єго кінь видоптав, одного тілько зіставив, записку написав і царівнї звістку подав. Тодї царівна випрядила проти них 12 богатирів, 12 зьвірів, а дрібної сили і щоту нема.

От Ілия Муромець раненько встав, у підзорну трубу глянув та й каже до товариства: „а що будемо робити: виступає проти нас 12 богатирів, 12 зьвірів, дрібної сили — щоту нема?" Товариші кажуть: „іди спитай мужичка." Прийшов Ілия Муромець до мужичка і питає: „чоловік болтанский, богатир бусурманский, давайте нам раду: виступає проти нас 12 богатирів, 12 зьвірів, дрібної сили — щоту нема, — що нам робити?" Мужичок і каже: „ти славний богатир Ілия Муромець, сядь на свого коня і поїдь їм на зустріч: ти 12 богатирів, як 12 овадів, побєш, а дрібну силу твій кінь видоп-

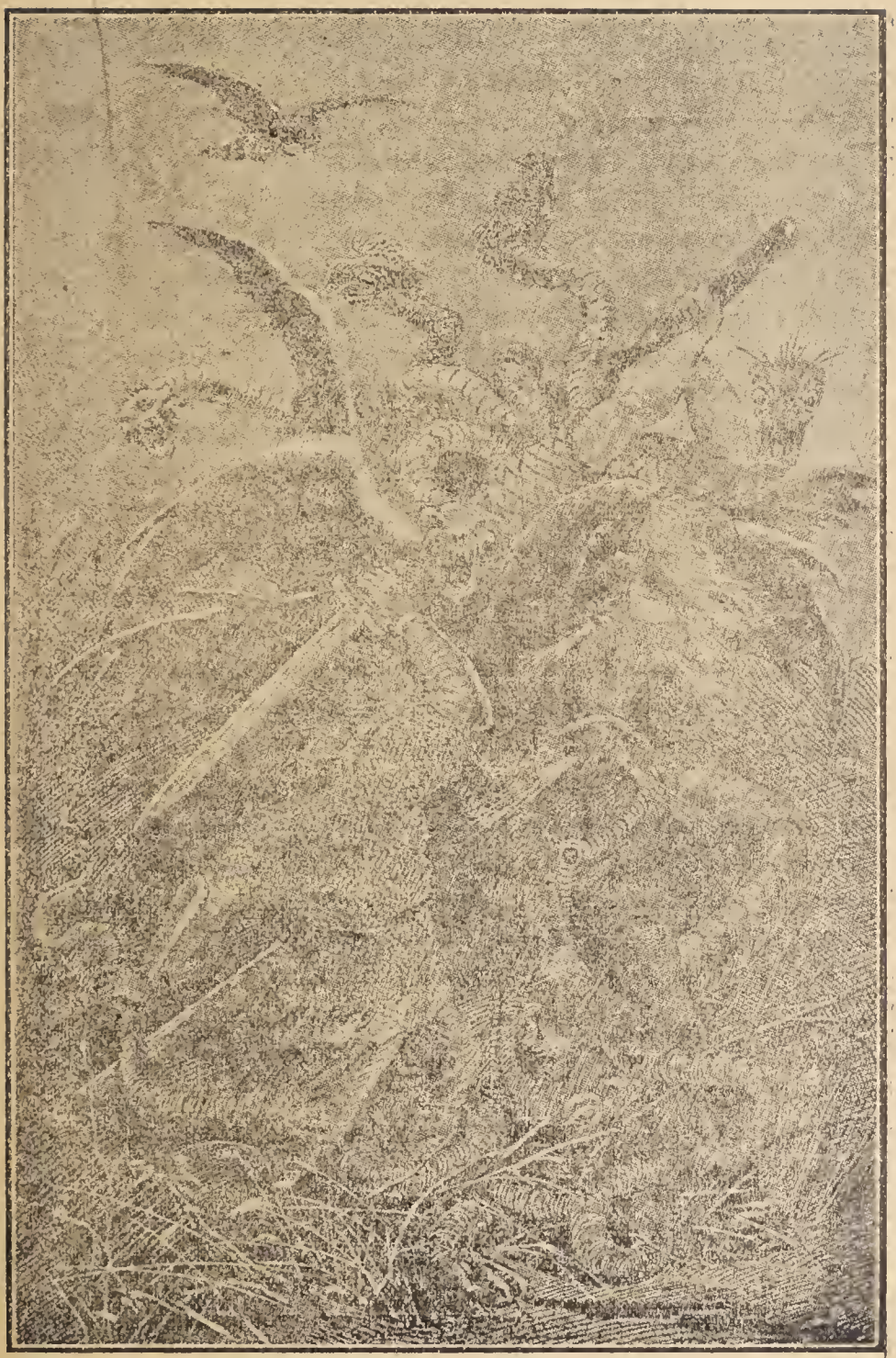

че.” Ілия Муромець осїдлав коня, сїв і поїхав. Ну, давай він з тими богатирями бити ся, давай бити ся: 12 богатирів і 12 зьвірів побив, а дрібну силу єго кінь видоптав, одного тілько зіставив, записку написав і царівні звістку подав.

От царівна бачить, що не переливки, кличе до себе своїх князїв та й каже: „що будемо робити; сї три богатирі побили всїх наших богатирів, всїх зьвірів, а дрібної сили і щоту нема.” А князї й кажуть: „вишустїм ще на них дванайцяти-главого змія, що сидить закований на 12 ланцах; як той з ними не справить ся, то тодї мусимо їх до себе за гостий приймати.” Так вони порадились та й спустили з ланців дванайцяти-главого змія. Змій той летить, аж земля двигтить, зьвіря в лїс ховає ся, а дрібне птаство за море втїкає.

От Ілия Муромець раненько встав, у підзорну трубу глянув, та й каже до товариства: „погано панове товариство, на нас дванайцяти - главий змій летить, під ним земля двигтить, зьвіря в лїс ховає ся, а дрібне птаство за море втїкає.” — „Що-ж — кажуть товариші, — ходїм до мужичка.” От прийшли до него та й кажуть: „чоловік болтанский, богатир бусурманский, ми своє відбили, а тепер вапа черга прийшла: летить на нас дванайцяти-главий змій, ідїть тепер справлятись з ним.”

Чоловік став та й думає: „ну кінець моєму ли царству! Поїздив я трохи по сьвітї, побачив я людий, тепер приходить ся живцем змієви віддатись, бо тут не викрутиш ся.” От він встав, рядниною свого коня вкрив, сокирку за пояс заткнув, сїв і їде. Богатирі й кажуть єму: „возьміть у котрого з нас коня, бо ваш ледви дише, ще й до змія не довезе.” А він каже: „не треба: ваші конї мене не вдержать, а сей видержить.” Та за оботьку смикнув і пошкандибав. Ото підїздить він до того змія.

Змій на него летить, аж земля двигтить, зьвіря в лїс ховає ся, а дрібне птаство за море втїкає. Мужичок собі і гадки не має, за оботьку смикає коня, а кінь потихеньку шкандибає. Глянув змій на сего лицаря, та й став і стоїть: „що се таке, — каже змій, — посьмішка з мене?" А мужичок каже: „еге!" Та з коня скочив, сокиру та меч зза пояса витяг і махнув змія по голові, так одна голова і покотилась, потім по другій і друга впала. Тодї три богатирі бачуть, що змія чоловік болтанский, богатир бусурманский, побиває і у них славу одіймає, сїли на коні і вдарились на того змія з двох боків, а третий за хвоста схопив, — побили його, порубали і попіл по вітру пустили.

„Тепер, — каже мужичок, — можна нам і до царівни їхати свататись; погано тілько, що ви зависливі богатирі: я змія хотїв порубати, а ви не дали; нащо ви не в свою чергу в дике поле виступали?" Та й гримнув на них. От тодї Ілия Муромець, як найстарший, і каже: „вибачайте, наш славний чоловік болтанський, богатир бусурманский, ви над нами тепер старшина: хочте ідїть з царівною вінчатись і царство собі забирайте, а хоч те поїдемо ще по сьвітах свою силу показувати." А чоловік болтанский каже: „спасибі за честь! тілько царівні я не жених, бо ви мене мужичком звали, а по світах свою силу показувати, людий дивувати та людський спокій бентежити, теж не приходить ся. А ви, як славні богатирі, маєте убране богате і коний дорогих, виїздїть до царівни свататись, а я позаду пошкандибаю."

От богатирі одяглись у своє найкрасше убране і поїхали вперед, а мужичок коня напоїв, риднпною его вкрив, сїв на него, смикнув за оботьку і поїхав за ними.

Царівна бачить, що всїх богатирів її побили, дванайцяти-главого змія на попіл спалили, та й ду

чати.” От вона покликала своїх князїв та й каже: „відчиняйте ворота, розстелюйте рядна до моєї палати та богатирів хлїбом-солию витайте.” От відчинили ворота, з хлїбом - солию богатирям вклонились, а царівна на ґанок вийшла і двері їм у свою палату відчинила; богатирів вона витає і за стіл садовить, дорогим вином-медом наповає. А чоловік болтанский, богатир бусурманский, підїхав до палати, конячку біля ґанку привязав, рядшину з неї зняв і під палатою їй послав та й ляг собі і люлючку курить.

От богатирі пють-гуляють і кождий з них на царівну поглядає, та й думають: „кого то вона з нас трех собі подобає?” Царівна бачить, що всї богатирі один в одного кращий, один в одного милійший і сама не знає, з ким їй шлюб брати. Пють вони, значить ся, гуляють, а до дїда не доходить. Царівна тодї й каже: хто з вас славні богатирі, мого дванайцяти-главого змія побив, нехай той зо мною чарку вина випє.” Богатирі гляпули оден на другого: тпць-мить, а того богатиря, що дванайцяти-главого змія вбив нема. Вони тодї, нїчого робити, кажуть: „є ще з нами чоловік болтанский, богатир бусурманский, що за одним махом 30 богатирів побиває, а дрібної сили і щоти нема; він те-

пер під палатою лежить і люлючку курить, нехай сюди прийде; та тілько він хімерний чоловік: у простій одежи ходить, на здохлятині їздить, а як спить, то рядшною вкриває ся.” Царівна й каже: „як так то й так: нехай мої князї єго як слїд одягнуть і до столу приведуть.” Зараз вона розпорядок учинила; князї чоловіка болтанского, як славного богатиря, одягли і за стіл посадили.

Ну, от царівна наливає всїм по чарцї та й каже: „хто з вас, славні богатирі, мого дванайцятиглавого змія побив, нехай той зі мною чарку випа випє.” А мужичок не злякав ся, руку простяг, чарку підняв, та й каже: „я”. От тодї царівна з ним повінчалась і єго царювати в своїм царстві поставила.

ЧУРИЛО, ІВАН ЦАРЕВИЧ ТА ОЛЕНА ПРЕКРАСНА.

—««о»»—

В якімсь царстві, в якімсь государстві жив со бі Іван-царевич. У него була жінка.

Жінка та Іванова з молоду була гарна і смир на, поки у неї жила сестра Олена, а як змій вкрав Олену, а вона заступалась за неї, то змій єї поробив так, що вона стала змією.

В тім же царстві жив могучий богатир Чурило. От Іван раз прийшов до Чурила, розказав єму свою біду і просив єго, щоб він прийшов до него в ночи і привчив єго жінку, щоб вона єго не била (а вона єго все дуже била).

От як настала ніч, Іван кудись заховав ся, а Чурило пішов до єго дому в ночи і ляг спати. Єго жінка думала, що то прийшов Іван, почала бити Чурила.

Чурило як схопив її в свої руки та як зачав її бити! Бив, бив, — аж вона й зачала проситись.

— Пусти мене, Іване, я більше не буду.

От він її пустив, а сам скоро побіг, щоб вона не пізнала єго й не била опять Івана. На другий день прийшов Іван до дому, вона стала така ласкава і від тої пори вже не била Івана, а просила єго, щоб він дістав єї сестру, Олену прекрасну. Іван обіцяв ся дістати.

На другий день він пішов до Чурила і зачав

радити ся, як би то дістати Олену із змієвих рук От Чурило й почав єму казати:

— Не їдь ти, Іване-Царевичу, я поїду, а ти аби де заховав ся і жди, поки я приїду.

Іван заховав ся кудись далеко від дому, а Чурило взяв, осїдлав коня, набрав в торбу хліба й по їхав. Їхав він днїв кілька не мало і проїхав не коротко, — дивить ся, щось не далеко сипле ся, мов іскри. Поїхав він туди, аж то бють ся змії. Два змії бють одного змія, того, що в него була Олена прекрасна. От Чурило взяв та й оборонив єго. Вони й порозлїталисъ. Проїхав він ще трохи, коли бачить, — пять вони бють ся; ті два змії опять лупцюють сего. Він оборонив опять того змія. І так він обороняв аж трічи від тих двох змиїв.

Оборонивши в трете, він поїхав далї, дивить ся: такі теремп стоять гарні та високі на улицю вікнами; там сидить Олена прекрасна та все плаче. Чурило підїхав до неї і сказав, щоб вона з ним утїкала до своєї сестри. Вона й согласилась; вони й поїхали. А у змія був говорячий голуб. І як Олена поїхала з Чурилом, він зараз і полетїв за змієм і почав єму казати:

— Ти тут все гуляєш, а про домашне не знаєш: приїздив чоловік і украв вашу Олену прекрасну.

От змій полетїв до дому, коли правда. Пішов він до коня та й каже:

— А що, мій коню, що, мій любий! доженемо ми чоловіка, що вкрав Олену?

— Е — каже кінь, — ще ми насїємо жита, зберемо, намолотимо, наваримо пива, напємось і тодї наженемо.

От змій взяв, насїяв жита, зібрав змолотив. наварив пива, напились вони й рушили в дорогу. Гнались, гнались і напали. От змій і каже:

— Подавай Олену честю, а то смерти не минеш!

Потім роздумав ся, що він єго оборонив від зміїв, та й каже:

— Ну, щастя твоє, що ти мене обороняв тричи, і я тобі тричи услужу. Се первий тобі раз проще но і ще два рази, а як четвертий раз ще зробиш, то дї засїчу.

Чурило і вбпв би змія, так нїчим убити: нема нї оружя, нї меча, нїчогісїнько. От він і віддав Олену змієви назад.

Прїхав змій до дому, посадив опять Олену, а сам опять поїхав кудись гуляти. Вернув ся Чурило назад, опять до змієвих палат, шукав скрізь якого небудь оружя, не найшов, а Олену взяв таки опять і поїхав. Голуб опять полетїв за змієм та й каже:

— Ти тут гуляєш, а про домашне не знаєш: прїхав опять той чоловік і опять украв Олену пре красну.

Змій прилетїв до дому, коли правда. Пішов до коня та й питає:

— Коню мій милий, коню мій любий, чи доженемо Чурила? Він украв Олену прекрасну в дру ге.

— Ще, — каже кінь, — насїємо гречки, поспіє вона, тодї зберемо, намолотимо, навіємо, насушимо, намелемо, гречаники напечемо; ще й тодї наженемо.

От змій взяв, насїяв, гречки, зібрав, намолотив, навіяв, змолов, напік гречаників, наївсь і рушили в дорогу. Нагнали; відняв змій Олену прекрасну і повіз до дому, а сам поїхав опять кудись гуляти.

Прїхав Чурило, вкрав опять Олену і поїхав. Голуб опять полетїв за змієм і каже:

— Ти все гуляєш, а про домашнє не знаєш: приїздив чоловік і опять вкрав Олену прекрасну.

Змій прилетів до дому, — коли правда. Він пішов до коня, сів на него й поїхали. Проїхали, не довго і нагнали. Відняв опять у Чурила Олену і сказав:

— Се тобі три рази прощено, а четвертий раз я тебе убю, як ти ще вкрадеш Олену.

А сам поїхав до дому, посадив Олену і полетів кудись. Чурило приїхав, взяв опять Олену на коня і поскакав що духу. Приїхав змій до дому, — глядить, аж нема Олени. Він зараз вхопив меч і поїхав скоренько. Нагнав, взяв Олену, а Чурила посік, порубав на дрібні куски.

Лежало Чурилове тїло аж цїлих три днї, коли прибігає до тїла вовк, рідний брат Чурилів. і сїв сторожем. Сидить він не довго над ним, коли прилїтає ворон з воропятком, сїли на Чурилове тїло і почали его клювати. Вовк так і хватив старого ворона. Закричав ворон до вовка:

— Чого тобі треба від мене, що ти мене піймав? пусти мене.

— Нї, — каже вовк, не пущу, а пошли свое вороня, нехай воно злїтає по цїлющу воду і по живущу, тодї я тебе пущу.

Ворон ішслав вороня, воно й полетїло і прилетїло вже через три днї з двома фляшечками з цїлющою й живущою водою. Вовк взяв ті пузирки, полив з них по Чурилому тїлї, він ожив. Дивить ся, біля него стоїть его брат вовк. От він ему й каже:

— Як довго я спав!

— Ти й доси спав би, як би не я. Ти хотїв дістати Олену, так тебе змій і вбив, я се почув та й приїхав і сцїлив тебе. Коли хочеш дістати ту Олену прекрасну, то піди ту на Чар-гору в ночи. там є богатирська кобила недалеко, мати того коня, що

у змія; вона що вечера бігає на ту гору і приводить лошата, а вовки їх з'їдають. А ти так прихитруй і украдь лоша, щоб ті вовки і не побачили, а то вони у тебе єго відберуть.

От Чурило пішов на ту Чар-гору, прокопав нору аж до того місця і став стерегти до вечера. Ве чером прибігає кобила, і за нею вовків ціла ватага, щоб їсти те лоша.

Вона привела те лоша, а Чурило єго вхопив та в нору. Вовки шукали-шукали, не найшли і з тим пішли. Чурило виніс те лоша на сьвіт з нори, коли воно просить ся у него.

—Пусти, — каже, — мене до матери покормлтись, я більше стану.

Він пустив.

Коли оно прибігає уже до него здорове, стригунцем. І так він єго пускав до матери аж три дні. На третій день воно прибігло таке здорове, більше, ніж у змія кінь, і лучше. У змія кінь був тільки на трех ногах. Змій сидів аж дванайцять років, поки єго ухопив з під кобили, та вовки таки ногу у него й відірвали, він остав ся на трех ногах. Чурило був дуже радий, що єму так скоро пощастило ся піймати і вигодувати такого славного коня.

Після того, як прибіг до него на третій день кінь, він і зачав акзати єму:

— А що мій коню, що мій любий, вкрадемо у змія Олену?

— Єще-б, — каже. — ми в єго вкрали, ми й єго вбємо, он як! Сідай, — каже. — на мене та поїдьмо скоренько!

От Чурило сів на коня і побігли. Прибігли вони до Олени, а вона все плаче. Чурило підіхав до неї та й каже:

— А ну, давай тепер втікати: тепер нас не наздожене.

Вона єго злякалась: вона думала, що він прії

хав мертвий до неї й не хотїла їхати. Він тодї сам єї ухватив за руку і побігли скоро-скоро. Говорячий голуб онять полетїв за змієм і каже:

— Ти все пеш та гуляєш, а про домашнє не знаєш, приїхав Чурило і онять украв Олену.

— А хіба він живий? я-ж єго зарубав! — каже змій.

— То що, що ти зарубав, а він живий. Лети скорійше, а то не наженеш: у него кінь лучший за твого.

Змій полетїв до дому та зараз до коня:

— А що, мій коню, наздожену їх?

— Е, ні, — каже кінь, — не наженемо, хоть ти мене й заріж! А все таки давай спробуєм!

І поїхав змій доганяти Чурила. А Чурило наспишив свого коня та жде змія. А він ось скоро й летить.

— А що, утїк? — крикнув змій на Чурила і погнав свого коня, щоб убити його. Чурилів кінь зараз до того й заговорив:

—На що ти, брате, таку гадину на собі носиш? Яб давно єго вбив! Він злий, він тебе не пускав до матери кормитись, а мій хазяїн мене пускав аж на три ночи і він мене з матери так ухопив, що мене вовки і не зачепили, а тобі, бач одірвали ногу. Лети під хмари та кидай єго об землю! Се хазяїн буде лучший.

Як схватить ся той кінь і полетить аж під самі хмари з змієм, а тодї як кине єго об землю, так самі кістки остались! От тодї Чурило посадив Олену на змієвого коня, а сам сїв на тому і поїхали собі помаленьку до дому. Чурило знав, де Іван жив, дожидав ся, поки він приїде, — заїхав він до него, віддав єму коня свого й Олену, і сам остав ся у своєму домі жити. Іван взяв Олену і коня, при їхав до дому. Жінка єго не знала, де дїти ся з радости.

ХЛЇБОРОБ.

—«о»—

Жив собі такий богатий пан, що міг-би закупити сел з десяток, і в того пана було богато землї; тілько де він уже не шукав, не міг найти такого чоловіка, щоб добре знав хлїборобске дїло. Колп се раз приходить до него чоловік тай каже:

— Я добре вмію хлїб робити і служити буду вірно; прийміть мене, пане!

Пан прийняв. Служить той чоловік уже пять років, і хлїб при нїм такий родить ся, що, здає ся, красшого уже й не буває. На пятий рік хлїбороб каже панови:

— Прослужив уже я вам, пане, чималенько, тепер порахуймось: піду в свою дорогу.

А панови не хотїлось утратити такого чоловіка. Поміркував собі, а далї й каже:

—А що-ж тобі, чоловіче, дати за службу?

— Та дайте, пане, менї сего білого коня.

Пан згодив ся. А той кінь був такий, що на війні як почне скакати межи непріятелем, так усїх й перетопче; а его нїяка куля, ні шабля не береть; тілько про се нїхто не знав, окрім хлїбороба. Чоловік-хлїбороб узяв тодї коня, подякував панови тай поїхав. Їде тай їде та заїхав у такий густий та темний лїс, що й Господи! Дивить ся, аж стоїть маленька хата... Хлїбороб увійшов у ту хатку, аж там сидить така стара та жовта баба; він запитав її, куди се він заїхав. А баба похитала головою тай каже:

— Нещасний ти, що сюди заїхав: тут що-ночи злїтають ся відьми, все хочуть звести мене з сьвіту.

— Та вже-ж що Бог дасть, те й буде! — відказав чоловік і зістав у тій хатї.

Баба дала єму повечеряти тай каже:

— Поможи менї, чоловіче добрий, переночуй у сїй хатї хоч три ночи, а я за се дам тобі велику плату: я навчу тебе, як і оборонятись.

— То й навчіть, а я вже й переночую — згодився хлїбороб.

Баба каже:

— На тобі отсей хрест, шіди в ту хату, обчеркни кругом себе отсим хрестом, тодї возьми хрест в руки тай сиди, а як назлїтають ся відьми, то ти не бій ся.

Хлїбороб узяв хрест, пішов у другу хату, зробив так, як казала баба, тай сидить. Коли се як загуде щось коло хати, ось і влетїла відьма у хату, далї друга, третя... та богато відьм і чортів назбиралось, що не помістять ся в хатї; танцюють, кричать, у долонї вибивають, кругом хлїбороба бігають, та пїяк не можуть перейти через кружок; от розженуть ся, добіжать до кружка, та так назад і відскочуть; що вже не робили,— нїчого не вдїють. Коли півень на хатї у баби: „ку-ку-рі-ку!" Всї так і шелеснули у вікна, аж хата затряслась. Хлїбороб перехрестив ся і пішов у хату до баби. Та, як побачила єго, так і зрадїла:

— Ти щаслівий, чоловіче, ти ще не богато нагрішив, і тебе боять ся.

— Та я-ж чесно робив дома хлїб, а далї теж чесно служив у пана, а може й нагрішив, то нехай Бог простить!

Оттак переночував хлїбороб ще дві ночи. Як переночував третю ніч, баба каже:

— Спасибі тобі, чоловіче добрий, що ти ви-

зволив мене з великої біди, бо менї труднїйше сидїти: я більш нагрішила; на-ж тобі за се отсей „меч-самобієць, берись!" то він тобі перебє усе військо. Єще я тобі даю пораду: як ожениш ся, то нїчого великого не повір жінцї до семи лїт і семи тижнїв.

Хлїбороб уклонив ся бабі, подякував тай поїхав. Прийхав у той город, де живе цар, коли там тревога: наступає великий ворог на город, уже побив усе царске військо і скоро возьме й город. Хлїбороб і каже:

— Ану, поведїть мене до царя!

Ті й повели.

— Чого тобі треба? — спитав цар.

— Та кажуть, що на город наступає великий ворог?

— А так.

— Я вам, як Бог поможе, побю єго; тілько що-ж ви менї дасьте за се?

— Половину царства дам.

— Нї, менї не треба царства, а віддайте за мене свою дочку, я її люблю!

Цар покликав свою дочку і запитав єї, чи вона справдї любить хлїбороба.

— Таточку - голубочку! видайте мене за него; я его люблю, віддайте — я за вас Бога благати му!

Цар згодив ся. От тодї хлїбороб і каже:

—Дайте-ж коневи три мірки вівса, а менї ведро вина.

Цар давав усього, що тільки хлїбороб забажав. От тодї він сїв на коня й поїхав. Вїхав за город, коли-ж дивить ся: стоїть війска така сила, що й не счислити. Хлїбороб як крикнув:

— Меч-самобієць! берись!

Меч самобієць як полетить понад головами тай валить одного за одним. А кінь як скокне поміж військом, так і бє копитами. От так усе військо й перебили. Хлїбороб вернув ся назад у город. Цар щиро подякував єму. А ворог таки не хотїв покинути своє дїло; він зібрав опять війска ще більше. Опять зробилась тревога. Хлїбороб поїхав битись опять. Він побив ворога і вернувсь назад. Другі царі позавидували сему цареви, зібрали свої війська у місце і пішли війною. Цар боявсь; він думав, що сеї сили хлїбороб уже не побє. Та хлїбороб побив і се військо. Тодї вернув у город і оженив ся з царською дочкою. Щиро він любив свою жінку, любила й его жінка. Проминуло три роки. Жінка стала питати у хлїбороба, чим він так бє ворога. Хлїбороб не втерпів і сказав. А ворог таки не кидав свого, він став випитувати та підкупляти хлїборобову жінку, щоб вона сказала, у чому єї чоловік має силу. Та була ласа на великі гроші, вкрала меч-самобієць і видала ворогови, а чоловікови підложила другий, а коня не змогла вкрасти: хлїбороб

беріг його як ока і спав з ним у купі. Та той ворог і розпочав війну опять. Хлїбороб сїв на коня, взяв меч і поїхав супроти ворога. Як приїхав туди, так і крикнув:

— Меч-самобієць, берись!

Не бере ся.

— Меч-самобієць, берись!

Не бере ся. Хлїбороб здивував ся; коли як роздивив ся на него, то дізнав ся, що се вже другий; він догадав ся, де меч-самобієць дїв ся, і заплакав. Та робити було нїчого, меч-самобієць чесав уже єго вийско; ось він прилетїв і до хлїбороба; від разу зрізав єму голову. Кінь тодї дуже розсердив ся, що вбили єго хазяїна, пішов лютувати; він перебив усе вийсько, тодї прийшов до трупа хлїборобового тай стоїть. Цар той труп перевіз у город і хотїв ховати, коли приходить така стара баба з образом тай каже:

— Пустїть мене до хлїборобового трупа.

Її пустили. Баба взяла, умочила образ в воду; тодї тою водою облила труп хлїборобів. Хлїбороб ожив. Баба єму й каже.

— Бач, ти не послухав мене: сказав велику тайність жінці та трохи й не згинув на віки. На-ж тобі знову меч, я єго знайшла, тілько більше не кажи великої тайни жінцї до семи лїт і семи недїль а то згинеш!

Хлїбороб оженив ся з другою жінкою й живуть у двох доси. Жиють, не горюють, хлїба не купують. От така то казка!

Дурний Омелян.

—««o»»—

В однім селї жив собі старий чоловік ні богатий ні бідний.

Він мав трох синів: Петра, Данила та Омеляна, котрого прозивали дурним.

Ото одного разу захорував тяжко той чоловік і чуючись близьким смерти, скликав до себе усіх трох синів, тай каже:

„Сини мої любі, я передчуваю, що не довго менї вже жити на тім сьвітї, то-ж наколи вже мене не стане, не нарушайте мого посмертного спокою; лишень все, що я вам лишаю, по рівні части поділіть між себе. Лишаю вам; землю, худібку, ось ту хатину і для кождого з вас по сто золотих. Хоть то го не маєте так богато, але як будете провадити розумне житє, то з часом доробитесь чогось лїпшого і в десятеро більше. Отже запамятайте собі добре мої слова... і се сказавши, старий віддав Богу духа.

Поховавши батька, сини зійшлись усї три в хату тай старші кажуть Омелянови дурному:

„Слухай брате! ми порадимось заробляти тими грішми, що лишив нам кождому батько, тож щоб нам лїпше йшло то ми й твої гроші беремо до себе. Не маєш чого трівожитись за них, бо ми, скоро лиш заробимо, сейчас тобі їх звернемо, і ще й в додатку привезено тобі гарного гостинця з торгу.

— Тількн, коли ми поїдемо з дому на довший час, то памятай, щобись наших жінок у всїм слухав,

що вони тобі прикажуть. Так наказавши старші брати дурному, виїхали. Він їм на се нічого не сказав, лишень поліз на темну піч; бо в той час вже добрий мороз потискав.

Лежить він собі так на печи та перевертається з боку на бік і думає собі, як то єму добре на теплій печи пробувати; аж тут чує кричать братові до него:

— Чуєш, дурний, пора по воду йти до річки...! Доки будеш паритись там на печи...!?

—О, я дурний з теплої печи злазити та по воду йти — відзиває ся з печи Омелько — як вам потрібно води то йди одна з другою та принеси собі.

— Не хочеш дурню йти, не ходи! — відповідають Омелянові братові сердито — але пожди! Нехайно брати повернуть то ані сотика з своїх гроший не зобачиш, як ми скажемо, що ти нас не слухав...

Зробилось Омелянови жаль за гріхми, встав одяг ся і пішов до річки по воду. Прийшов він до полонки; дивить ся: а там така величезна щука, що аж страх!...

Він став пишком підходити, підійшов; цап!... її за голову, тай на лід!... а щука до него каже:

— На що я тобі здалась, Омеляне, що ти мене зловив?...

Не муч мене, лишень пусти мене чимскорше у воду; а за се, що хочеш, дам тобі!...

— Е, — каже Омеляш — що менї по тім, коли я в тій хвилї не придумаю, чого менї треба...

— Ну, то знаєш що, Омеляне, — каже єму щука — коли не хочеш того, то я зроблю так, що як лише що забажаєш, то зараз по твоїй думцї ста не ся. Їй Богу що так буде!..

—Добре! я на те пристаю, тілько хто знає, чи се буде правда? ти й одурити мене можеш?

— Ну то коли менї не віриш, — каже щука

— то спробуй: бажай що!

— Я хочу, щоб мої ось ті коновки пішли самі до дому — забажав Омелян.

— Ну то повтори-ж ось ті слова за мною — сказала вона:

По прошеню Омеляна
По щучиному розказаню
В тій хвилї з водою
Гоніть коновки до дому.

І ледво встиг повторити сї слова дурний із жарту, як в ту хвилю знеслись коновки і полетїли мов птиці до дому. А дурний тільки подивив ся на те, обернувсь до щукп тай питає:

— Але чи се завсїгди воно так буде?

— Буде, буде, лишень щоби на забув тих слів, відповіла щука і знов повторила йому попередні слова.

Тодї Омелян кинув щуку в полонку, а сам пішов собі за коновками. Коли входить, в село а люди дивлять ся тай кажуть:

— Гей! а се що за чудо?! дивіть на коновки; йдуть самі а дурний тільки як пан йде собі за ними?

І так коновки перейшли улицю, звернули у свої ворота, а далї до хати і тут самі стали, де було потрібно. А дурний розібравсь зараз та не кажучи нїчого поліз чим скорше на піч, де й захропів на цїлу хату.

На другий день дурний Омелян як вліз на піч то так лежав собі позїхаючи, аж знов братові стали сварити на него:

— Ану дурний! можеби підвів ся вже раз з тої печи та пішов у лїс по дрова, бо бач який холод стас в хатї!?

— Як вам холодно — каже дурний — то йдїть собі тай принесїть дров, бо менї на печи тепло й без дров.

Ті, почувши те, стали лякати його, що скажуть братам, то вони гроший єму не віддадуть. Омелян справді злякав ся того, і рад не рад, мусів злазити з теплої печи. Злїз, попоїв собі доволї, взяв мотузок, сокиру, витяг з під шопи сани, сїв на них тай кричить, щоб братові ворота йому отворили. Ті вийшли, глянули, що він на санях сидить, а коний не запряг; стали з него съміятись на всю губу. Але як він став верещати то вони мусїли ворота отворити, а він став промовляти:

По прошеню Омеляна
По щучиному розказаню,
Їдьте сани без коний
У лїс по дрова!

І на превелике диво цїлому селу, сани помчали мов куля у лїс по дрова.

Приїхавши дурний у лїс, злїз з саний і приказав, щоб сокира сама нарубала добрих дров та щоб ті самі на сани поскладались і вернули до дому. Як приказав, то так і сталось, за хвилю вже сани повні дров з Омеляном гнали швидко до дому.

О тій Омеляновій їздї рознеслась внедовзї чутка по цїлій околицї, і всї подивляли таке Омеля нове невидане передтим нїколи чудо, а навіть та чутка донеслась у столицю до самого царя і царицї.

Цар, учувши те, сейчас післав від себе післанця, щоб той конче вишукав дурного Омеляна та припровадив єго до царя.

Поїхав царський післанець, став питати, допитавсь до дурного тай сказав єму, що цар бажає єго бачити. Але Омелян не хотїв з печи злазити, лишень відповів післанцеви рішучо, що єму не хоче ся кидати теплої печи. Тодї став післанець єго просити, а далї закликав собі жовнїрів до помочи, щоб ті помогли взяти дурного силою.

Побачивши се дурний, зараз забажав, щоб

дубчак гнучкий погуляв трохи по спині післанця і жовнірів; що і сталось.

Післанець потім вернув до царя і плачучи розказав цареви о всім. Тоді цар, не думаючи довго, послав другого післанця, сильнійшого і розумнійшого від попереднього.

Той як їхав до Омеляна, накупив богато всіляких ласощів і входячи в Омелянову хату, промовив:

— Сам цар мене до тебе, Омеляне, посплає, щобп сейчас їхав до него. Ось тобі від него ласощі.

— Ласощі возьму — каже дурний — але з печи ані кроку не зроблю, бо тут менї і так дуже тепло і добре.

— Е, дурний ти — відповідає післанець — в царя далеко теплійше і лїпше жити, як тут.

— Ну, коли се ти правду кажеш — говорить сьміючись дурний — тож їдь собі вперед, а я зараз за тобою також поїду!

Почувши се післанець, виїхав собі вперед. А Омелян тимчасом злїз з печи, взяв на себе свою баранкову витерту шапку, попоїв добре, сїв опять на піч тай промовив:

Ану піч тепленька
По прошеню Омеляна
По щучиному розказаню
Вийжджай з хати хутенько!...
Просто у дорогу тую,
Гень у столицю царскую
Гень до царского двора
До саміського царя!...

І в ту хвилю хата затріщала, піч заторохкотїла і вийшовши з Омеляном з хати, помчала у воздусї наче стріла, просто у царску столицю, ще й післанця випередила.

За хвилю Омелян з своєю печию вже був у

царскім дворі. А цар з царицею, побачивши таке чудо, чимскорше вибігли на двір та давай дивити ся; він вже був догадав ся, що дурний Омелян їде. А Омелян, їдучи в той час поволи, став числити у палаті царскій вікна, котрих там Бог знає кілько було.

Коли він так числить вікна, аж тут в однім вікні побачив дуже гарну молоду царівну з рожевим личком та веселою усьмішкою на устах. І вона єму вельми сподобалась, так що сейчас її полюбив, і чуючи в собі велику любов до неї, промовив:

По прошеню Омеляна
По щучиному розказаню,
Най царівна мя кохає.

Та, глянувши на Омеляна, в тій хвилї дуже в ньому закохалась.

Від того часу богато часу уплинуло. Омелянови жилось щасливо, але в царя було велике нещастє. Ясноока царівна дуже залюбилась у дурному і плачучи благала царя і царицю, щоб вони Омеля на женили з нею.

Цар з разу думав, що вона потужить трохи тай забуде за дурного, але коли далї побачив, що вона все ще не забуває, післав чим скорійше по Омеляна післанця, щоб сейчас прибув до царя.

Ще не розвиднїлось, лишень стало ледви на сьвіт займатись, як післанець царский прибув у те село, де жив Омелян. Прийхавши післанець в село, зараз призвав до себе війта, та наказав єму, щоб той прикликав дурного до себе, та щоб добре нагодував єго та напоїв, а коли дурний засне, то щоб у ту хвилю дав о тім знати післанцеви.

Як було приказано, так війт й усе сповнив; в недовзї потім, наївшись та напившись, дурний заспав без памяти. Тодї війт дав знати о тім післан-

цеви і той приїхав, взяв його на свого коня і поїхав швидко з ним до царя.

Коли дурний приїхав з посланцем, казав цар зараз єго спячого і дочку заднити у велику бочку, обляти смолою і кинути з ними в море.

Филя морска почала перекидати бочку з одної сторони у другу, то в діл то в гору, а молода царівна плакала гірко, очікуючи смерти. Нарешті пробудив ся Омелян тай каже:

—Гей! а то-ж де я?... де моя піч тепла?

— Та ту у бочці зо мною — каже йому плачучи царівна.

— Ти-ж хто — питає її дурний.

— То я дочка царска — відповіла вона і стала оповідати о всім, як вони тут у бочці взялись; і при тім стала його просити, щоб він зробив так, щоб увільнитись із тої темної бочки.

Омелян зразу не хотів, бо казав, що єму і тут добре, але коли вона стала гірше плакати, єму зробилось єї жаль і він сказав, щоб бочка зараз була на сухім березі, щоб там розсипалась, а вони вийшли з неї. І ледво скінчив говорити, як вони з бочкою були вже на сухім березі, де вона розсипалась, а вони вийшли та пішли собі островом.

Йдуть вони так островом, а там так гарно, що аж ну! Всюди зелено, мило, тепло, всілякі цьвіти цвитуть. От і царівна, любуючись красотою острова, каже:

— Милий Омеляне! постарай ся, щоб ми мали де мешкати, бо-ж годі бути під голим небом.

Омелян не сказав їй на те нічого, лишень подумав трохи, а потім забажав, щоб на тім місци, де вони стоять, у ту хвилю стала кришталева палата а в ній все, що повинно бути: всілякі меблі, убори і царска служба на услуги Омеляна і царівної. Відтак забажав, щоб від палати був міст теж кришталевий через цілє море.

Як забажав, так і сталось. В одній хвилі красувалась вже серед острова пишна палата кришта елва, а від неї через море аж до царя тягнув ся та кий-же міст. Входить Омелян у покої, а там слуги, жовнірі, князї і бояри; так і кланяють ся єму.

Роздивив ся Омелян та бачить, що він дуже дурний, дурнїйший навіть від слуги свого, забажав отже бути розумнїйшим від усїх на сьвітї. І в ту хвилю став він вельми розумним, дуже гарним, у дорогім царскім убраню, що було золоте і срібне.

Тодї він післав послів до царя, щоб він приїхав до него на великий пир. Коли цар побачив чужого і так богато убраного посла, став питати, від якого се він царя. Той відповів, що не знає сам, та став просити, щоб цар із цїлим своїм двором поїхав кришталевим мостом на пир.

Виїздить цар із своєї палати, аж тут справдї кришталевий міст. Цар став любуватись єго красотою і вкінци приїхав до Омелянової палати. Тут єго слуги радо майже на руках занесли і посадили за стіл, почім почавсь величавий та веселий пир.

Коли став кінчитись пир, приступив Омелян до царя тай каже:

—Тому тиждень як раз царю, як ти у своїм містї без милосердя казав заднити у бочку свою єдину дочку з дурним Омеляном, почім після твого приказу були вони кинені у глубоке море. Отже тим Омеляном є я сам!

Учувши се цар, вельми налякав ся із цїлим своїм двором, а Омелян привів зараз перед него його дочку, царівну. Цар, побачивши її, заплакав з радости та признаючись до вини, назвав Омеляна своїм зятем.

Князь Данило = Говорило.

—-««о»»—

Було то дуже давно.

Жила собі вдова, княгиня, з двома малими дї точками, з синком та донькою. Трафилось одного разу, що до княгинї була зайшла стара, престарез на відьма. Увійшовши до княгинї в палати та поба чивши двоє єї гарних дїточок, стала перед княгинею хвалити їх та всїляко вихвалювати; а вкінци підійшла близше до княгинї і подаючи їй золотий перстень, промовила:

— Сей перстень, яснійша княгине, надінь сво му синкови на пальчик; а коли буде єго він завсїгди носити, то буде дуже богатий і щасливий. Коли-ж синок дійде до парубочого росту, та захоче одружити ся, то на котрої дівчинні палець сей перстень пристане, то з тою нехай женить ся, а певно не пожалує того. — Се сказавши відьма вийшла.

Минуло потім кілька лїт, як одного разу захорувала княгиня смертельно і перед смертию, призвавши до себе сина і подаючи єму золотий перстень, промовила:.

—Ось маєш, мій сину, сей перстень, надінь єго на свій палець і нїколи не знимай. Хиба тодї, як схочеш женити ся, знимеш єго і спробуєш, чи пристане тій до пальця, з котрою забажаєш оженити ся. Отже доти не женись, поки не найдеш такої, щоб сей перстень пристав їй на палець. Сказавши се княгиня, вмерла.

Нарештї син став виростати і виріс на гарно го юнака, та забажав женити ся, примірюючи кож дій гарній дївчинї свій перстень до пальця. Ходив він, де кільки знав, з'їздив майже увесь сьвіт; а такої годї було найти, щоб як раз пристав до єї пальця єго перстень. Не найшовши такої, вернув він засумований до дому та задумав ся.

Побачила сестра єго засумованого, стала ви питувати ся, що єму бракує? Він зітхнувши тяжко, оповів їй о всїм. Тодї вона сказала, щоб він дав їй той перстень чарівний спробувати на палець. Він дав. Вона надїла, і перстень як раз пристав до єї пальця. Брат як се побачив, то аж підскочив з радости.

— Ох! сестро! — скрикнув він — ти моєю жінкою маєш бути! і се мусить конче сповнитись!..

Учувши вона се, стала з страхом говорити братови, що се так не повинно бути, що Бог так не приказує. Але все нїчого не помагало. Брат мов навіжений жадав конче, щоб вона таки конче була єго жінкою, і то в як найкоротшім часї!

Видячи, що нїчого єму не поможе, заплакала сестра гірко, вийшла з хати та сїла засмутившись на рундуцї.

Коли так сидїла вона, стапули перед нею дві старі бабусї і кажуть:

— Не сумуй, голубонько сиза... Не сумуй, перепілонько дорога, тільки ось що зроби: Піди в свою сьвітлицю, та там з чогонебудь зроби чотири зазулї, і кожду постав в оден кутик сьвітлицї, а сама замкнись і сиди. Колиж брат буде кликати тебе до шлюбу, то відповідай, що зараз вийдеш... — се сказавши старі баби зникли.

Княгиня зробила так, як вони сказали; сїла тай сидить собі, аж тут брат вже гукає на ню, щоб йшла до церкви. А вона відповідає:

—Я, братку, зараз, лишень чобітка надїну на

ногу... — і як се вона вимовила, то у всїх чотирох кутках закували зазулї, наче живі:

„Куку, куку, князь Данило!
Куку, куку, Говорило!
Брат сестру бере,
У церкву зове;
Земле розступись!
Сестро провались!"

І земля під сестрою стала розступати ся і кня гиня вже по пояс стояла в землї, а тут знов брат став гукати на ню: а вона сказала, що лиш сережки надїне той піде. А зазулї знов:

„Куку, куку, князь Данило!
Куку, куку, Говорило!
Брат сестру бере,
У церкву зове;
Земле розступись!
Сестро провались!"

Скінчили се зазулї, а сестри вже й невидко стало цїлком увійшла у землю. Тодї брат став в тре те гукати на ню та дальше в четверте і пяте; а коли вона не відзивалась, він кинувсь з лютостию до дверий. Замки відскочили, а він побачив, що нема у сьвітлицї анї живої душі, лишень зроблені зазулї стоялн в кутках та кували ту саму пісню, що й передтим.

А сестра тимчасом зайшла у підземний сьвіт, і найшовши тут стежку пустилась по нїй йти. Кочій нозї стоїть хатина, та обертає ся кругом себе. От вона сказала тій хатинї, щоб хатина до неї обернулась дверми, та щоб стала. Хатина обернулась та стала, а сестра увійшла в хату. Дивить ся, лиж дивить ся, а при дорозї у темнім лїсї на куряа там сидить тож така як вона молода та гарна дївчина і гафтує килими золотом. Вона підійшла

—Ох! а тиж за чим сюда, сестро люба, прийшла? Тут живе страшна та дуже сердита відьма, вона леда хвиля надлетить; де-ж ти заховаєш ся?

Учувши те сестра, налякалась немало, але видячи, що нема де заховатись, сїла біля неї і стали обидві разом гафтувати.

Коли вони так вишивають — чують: став дуже лїс шуміти. Тодї та підземна догадала ся, що се летить відьма, вивернула до гори голкою, а потім встромила її у мітлу, і сестра перекинулась мітлою, котру дївчина швидко понесла і поставила в запічок.

Прилїтає у хату відьма і роззявивши рот, стала нюхати по хатї:

— Ху-ху-ху! моя голубонько, не здуриш мене. В хатї чути руску душу!

— Де там — каже дївчина — тут якісь подорожні вступали води напити ся.

— Ну, то як на другий раз хто вступить або прийде, то памятай, щоби єго з хати не пустила, поки я не прийду!... — і се сказавши, відьма полетїла з хати.

Потім стали вони знов обидві гафтувати; коли знов надлетїла відьма; так само й тепер удалась дївчинї штука, збрехати перед нею як і перше.

Аж третим разом влетїла відьма несподївано так, що дївчата, гафтуючи, несчулись навіть, звід киль вона так несподївано взялась.

— Ху, ху-ху-ху! — влетївши в хату, стала відьма вітрити — аж тепер напевно чую в хатї руску душу і то ще дївчачу!

— Хибаж не бачиш? — вказуючи на сестру, відповіла дївчина — ось гостя маємо — а сестра побачивши відьму страшну, мало не вмерла із страху.

— Ну і чого-ж сидите, заложивши руки!? —

стала відьма кричати — сейчас підіть — наносіть дров, та затопіть в печи, щоб аж червона була!...

Дівчата зараз кинулись, принесли дров і як стали топити в печи, то піч аж червона стала. Тоді відьма взяла лопату, тай сказала княжній, щоб та сіла. Та сіла на лопату, а відьма піднесла її, та хотіла в піч всадити. А вона зачепила ногою в при пічок, буцім то нехотячи, і відьма не могла далі її саджати. Тоді стала сварити на княжну, щоб сіла добре, так як має бути. Княжна сіла ліпше, але коли відьма піднесла її, то вона знов буцім нехотячи зачепила ногою у припічок.

— Що за нужда з твоїми жартами! — крикнула на княжну відьма — чом не сидиш так, як треба?!...

— Покажіть менї, бо я не знаю як сідати, як ви сідаєте, то я так сяду...

І відьма, не думаючи довго, сіла на лопату, тай обертаючись до дівчат, каже:

—Ось дивись, як я сиджу!...

Відтак стала вона поправлятись, сидячи на лопаті, ноги витягнула; а дівчата швидко за лопату, та відьму в піч з лопати. Зараз чимскорше заткали засувою піч, залїпили глиною, підперли камінюками, а самі чимскорше вийшли, забираючи з собою чарівну відьмину щітку, гребінь, та недогафтований килим.

Пішли дівчата, йдуть та йдуть, коли оглядать ся, а відьма гонить що сили за ними, аж піна її валить з рота. Тут вони скрутились, сюди-не-туди, що їм починати з собою. І кинули дівчата позад себе щітку, і в ту хвилю впросла висока та густа тростина за ними. Відьма в одну хвилю зібрала своїми кіхтями остриги тростину і гнала далі за ними. Тоді вони кинули за себе гребінь і за ними став густий темний дубовий лїс. Відьма стала виривати дуби із корінєм, прорвала собі дорогу і знов пігналась доганяти їх. А дівчата вкінци кину

ли поза себе гафтований золотом килим, і потекла в ту хвилю широчезна річка огняна, з котрої полу мінь бухала аж під самі хмари. Вдячи те розлюче на відьма, стала зноситись по над поломінь, але не могна, й тут в огни зотлїла.

Відтак як побачили дівчата, що відьма вже не здоганяє їх, пустили ся йти далї; коли дивлять ся, а вони у прегарнім якімсь садї. Тут вони сїли на камінну лавочку, що стояла під роскішним гарним деревом і стали відпочивати. Побачив їх в саду слуга князя Данила-Говорила, до котрого належав сей сад і зараз доніс єму, що в саду звідкись взяли ся дві дуже гарні і подібні до себе дівчини, а одна з них мабуть єго сестра.

Тодї князь казав закликати дівчат до себе. І справдї, коли вони прийшли, він догадавсь, що з них одна мусить бути єго сестрою, але не пізнати котра? Питає ся проте слуги, яким би чином се пізнати, котра є дїйсно єго сестрою. Слуга єму каже:

— Коли, князю, хочеш пізнати свою сестру, то зроби ось що: возьми пухир і наповни сьвіжою кровю, та прив'яжи собі під паху. А я буцїм розлючу ся і кину ся на тебе з мечем, щоб тебе убити і розітну під пахою пухир; тодї сейчас сестру пізнаєш.

Як слуга порадив, так князь й зробив. Привязав із сьвіжою кровю пухир під паху, а слуга буцїм кинувсь на него з мечем; бризнула кров з пухира, і сестра кинулась з плачем єго ратувати.

Тодї він кинув ся в обіймн сестри і, плачучи з радости, став її цїлувати, а вона єго. Потім на другий день, він вдав свою сестру за дуже богато го князя, а сам оженив ся з тою посестрою дівчиною, бо перстень як раз пристав на єї біленький пальчик.

—«o»—

Нові збірники ріжних танців.

1. НОВИЙ ЗБІРНИК 65 РІЖНИХ ТАНЦІВ, українських і других націй, як українські козачки, польки, танці російські, єврейські, болгарські, мадярські чардаші і много инших — на скрипку, мандоліну, корнет і кларнет. — Ціна 60ц

2. ЧУДОВИЙ ЗБІРНИК 300 КАВАЛКІВ РІЖНОРОДНИХ ПІСЕНЬ І ТАНЦІВ українських і других націй, як польки, коломийки, вальці, танці польські, єврейські, болгарські, румунські, мадяроські, угорські чардаші і много инших — на скрипку, корнет, мандоліну і кларнет. — Ціна 1.60

ДО НАБУТЯ Є ТАКОЖ:

М. КРОПИВНИЦЬКИЙ.

„Де ти бродиш моя доле“

Дует для тенора і баритона з акомпліяментом пяна.
У великім форматї. — Ціна 40ц

Ф. КОЛЕССА.

„ВУЛИЦЯ“

на хор міщаний, мужеський і сольо.
У великім форматї. — Ціна 75ц

Наша Дума.

Українсько-Руські народні пісні для хору.
Накладом Руської Книгарні. — Ціна 1.50

Школа на скрипку

Самоучитель в українській мові. Найлекший спосіб виучити ся самому грати на скрипці без помочи учителя. — Ціна .. 1.50

RUSKA KNYHARNIA
848-850 Main St. Winnipeg, Man.

Образи народні.

Нераз вже були на Україні образи українські і картки, але не було ще таких, які власне тепер можна набути

В РУСЬКІЙ КНИГАРНІ.

Гляньмо наперед на образи!

Се два прекрасні, великі образи: ПЕРШИЙ — се славний малюнок українського артиста-маляра п. Івасюка:

ВЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЄВА;

а ДРУГИЙ — се славний малюнок українського артиста-маляра п. Красїцького:

За тими обома образами великий попит був не лише в старім краю, але і в Канаді, і в Америці, одначе тепер з причини війни тяжко їх спровадити зі старого краю. Та удало ся українському Бюрови в першій американській фірмі в Ню Йорку виконати пречудні репродукції тих образів у такій великости як були в старім краю на найлїпшім, тривкім, картоновім папери. Репродукції виконано так званим »сьвітло-друком«, що виглядають наче оригінали.

ВЕЛИЧИНА ОБРАЗІВ ТАКА: високі на 28 цалїв, а довгі на 22 цалї.

ЦІНА (ВЖЕ З ПЕРЕСИЛКОЮ) ЗА ОДИН ОБРАЗ $1.50; ЗА ДВА ОБРАЗИ $2.50.

Сї образи можуть бути прикрасою галь і приватних кімнат. Надають ся навіть до прикрас галь підчас концертів і сьвят Шевченківських.

Тарас Шевченко	50ц.
Іван Франко	50ц.
Богдан Хмельницький	50ц.
Іван Котляревський	50ц.
Михайло Павлик	50ц.
Михайло Павлик	50ц.
Найбільші Сини України	25ц.
Мирослав Сїчинський	25ц.

Ruska Knyharnia

848-850 Main St. Winnipeg, Man.

СЬПІВАННИКИ

НАКЛАДОМ РУСЬКОІ КНИГАРНІ
і инших видавництв.

Наша Дума

Українсько-Руські народні пісні. Зібрав і для хору уложив Філярет Колесса.

Наша Дума містить майже виключно українсько-руські народні пісні т. є. такі, що їх складає і співає сам народ. Се заразом перша збірка народних пісень в чотироголоснім хоровім укладі. Ціллю сього видання — як зазначує композитор — є подати укр. співучим кружкам свіжий а до того питомий корм, щоби наші співаки через свою рідну пісню підносили народного духа і помогли зрозуміти та оцінити широким масам нашого укр. громадянства велику вагу і красу народних пісень.

Наша Дума ділить ся на дві головні части: І. мішані хори, П. мужеські хори. Кожда часть обнимає 25 пісень на чотири голоси. Поодинокі пісні сеї збірки, споріднені з собою тонаціями лучать ся в малі ґрупи так, що можна їх співати разом мов малі вязанки пісень. Ґрупи сі зазначив композитор у змісті скобками.

Всім укр. драматичним а взагалі всім укр. співучим кружкам поручаємо сей збірник горячо. — Ціна..... $1.50.

Найкрасші народні дівочі пісні..... 25 ц
Збірник народних пісень і дум..... 30 ц
Пісні про Канаду і Австрію..... 40 ц
Коломийки, Думки, Шумки..... 15 ц
Збірник найкрасших українських пісень..... 25 ц
Новий збірник народних пісень, дум, думок, коломийок і пісень весільних ..... 25 ц
Січовий Співанник. — Ціна..... 25ц.
Український співаник, 176 сторін..... 40 ц
Робітничі пісні, (всі старокраєві)..... 25 ц
Пісні Рекрутські до маршу на ногу і пісні жартобливі.... 20 ц

КВАРТЕТИ

Українських Народних Пісень на мішаний хор. — Зібрав і обробив О. В. Стех, ч. св. В В се є одиноке українське видане.. 50ц

RUSKA KNYHARNIA

848—854 Main St. **Winnipe**

Про полові справи.

Книжочка лїкарська котру кождий повинен перечитати і научити ся дечого пожиточного для свого житя. — Ся книжка кождому придатна. — Цїна..... 30ц

Порадник Лїкарський. — Цїна..... 20ц

З Житя Первісного Чоловіка і Сучасних Дикунів. — В. Лупкевич. — Переклала Олена Охримович-Залїзнякова. — З 23 рисунками в текстї.

Вже сам заголовок книжки каже сподївати ся, що говорить ся там про дуже цїкаві річи, бо і хтож не цїкавий знати, як жили наші прародичі або й теперішні дикі люди, про яких такі дава кождий чує ще в дитинстві. Книжочка поділена на трийцять розділів, а в кождім з них говорить ся про якусь иншу сторону житя наших посѣленцїв або теперішних дикунів. До кождого розділу додано кілька образків, які поясняють ще лїпше то, що написане. — Цїна 25ц

Житє. — Написав Гнат Хоткевич.

Книжочка не велика, написана однак дуже цїкаво і легко. — Що таке житє? Питанє легке а так трудно на него відповісти. А преціньнема місця на земли, де би не було рїякого житя. Чи підете на далеку північ, в царство вічних снїгів та ледів, чи до згорілих під сонцем пустинь полудня, де на тисячі миль нема каплї водн, чи підіймете ся на високі, найвисші на земли гори, чи спустите ся на яку тілько можливо глубину — всюда знайдете житє. — Питанє: що таке житє? — Цїна..... 15ц

Поміж Землею а Небом. — Написав Микола Чайковський. Автор приступно розвідує про найважнїйший здобуток людського розуму, про завойованє людиною воздуха. На вступі дає загальні відносини про лїтанє взагалї: длячого одні сотворіня лїтають а другі нї, про воздух і воздушні тїла, як лїтають птицї, рїжні роди приладів до лїтаня. В кінци говорить про бальони і лїтаки себто машини до лїтаня. Численні ілюстрациї улекшуть зрозуміне прочитаного. — Цїна..... 10ц

Важнїйші Права Канади. — Зібрані для українських фармерів і робітників. — Цїна..... 35ц

RUSKA KNYHARNIA
848-850 Main St. Winnipeg, Man.

„КОБЗАР“ Т. Г. Шевченка

Накладом Руської Книгарні вийшов КОБЗАР, передрук видання Тов. Просвіти у Львові.

»КОБЗАР« Т. Г. Шевченка. — Вага Шевченка і в історії українського і в історії загально людської думки безмірно велика. Він перший поставив українське письменство в рівень з письменством других народів і звернув на него увагу всего культурного світа; а виступивши борцем за права і волю пригнобленого люду, за правду і справедливість він своєю поезією прислужив ся і загально людському поступови. Вплив поезії Шевченка помітити можна і в чужих письменствах, а в своєму рідному він сплодив цілу школу письменників.

»Кобзар«. — 560 сторін з 53 гарними образками і портретом Т. Г. Шевченка в двох томах..... **$1.50**

в гарній оправі..... **$2.00**

Ілюстрована Шевченкізська Бібліотека у 24-ох Книжках.

Хто любить поезії нашого великого поета Т. Г. Шевченка, нехай купить собі всі 24 тих гарних книжок за тані гроші а не пожалує. — Ціна..... **$1.50**

1. **Причина.** — З 2-ма малюнками і портретом
2. **Катерина.** — З 3-ма малюнками і портретом.
3. **Тополя.** — З 1-м малюнком і портретом.
4. **Гайдамаки.** — З 15-ма малюнками і портретом.
5. **Черниця Маряня.** — З 1-м малюнком і портретом.
6. **Утоплена.** — З 1-м малюнком і портретом.
7. **Гамалія.** — З 1-м малюнком і портретом.
8. **Сова.** — З 1-м малюнком і портретом.
9. **Єретик або Іван Гус.** — З 1-м малюнком і портретом.
10. **Невольник.** — З 2-ма малюнками і портретом.
11. **Наймичка.** — З 2-ма малюнками і портретом.
12. **Відьма.** — З 1-м малюнком і портретом.
13. **Княжна.** — З 1-м малюнком і портретом.
14. **Москалева криниця.** — З 1-м малюнком і портретом.
15. **Варнак.** — З 1-м малюнком і портретом.
16. **Татарівна.** — З 1-м малюнком і портретом.
17. **Марина.** — З 1-м малюнком і портретом.
18. **Сотник.** — З 1-м малюнком і портретом.
19. **Петрусь.** — З 1-м малюнком і портретом.
20. **Тарасова ніч. — Іван Піднова. — Перебендя.** — З 2-ма малюнками і портретом.
21. **Русалка. — Як би тоб ідовело ся.** — З 2. мал. і портр.
22. **Назар Стодоля.** — З 2-ма малюнками і портретом.
23. **Збірник дрібних віршів.** — З 7. малюнками і портретом.
24. **Збірник дрібних віршів, про Україну та козацтво.** — З 4-ма малюнками і портретом.

Ціна всіх 24-ох книжок лише..... **$1.50**

Портрети Т. Шевченка по..... 25ц., 50ц, і по **$1.00**

Вїзд Богдана Хмельницького до Київа..... **$1.00**

RUSKA KNYHARNIA

848-850 Main St. Winnipeg, Man.